



Где сте моји златни Турци? Не, није ово нова председникова мантра, него Чкаљин узвик из „Златне праћке“, када се обрео на дивљем западу..

У свом коментару на текст у НСПМ „Србија и „нова реалност“ на Балкану: Европска или Османска унија?“ изнех бомбасту тврдњу да смо више духовно разорени последње деценије, него за 5 деценија комунизма и 5 векова турског зулума.

Па да не буде „уби ме прејака реченица“ да мало појасним на шта сам мислио.

Ако би то хтео сажети у једну реченицу, онда да кажем: Ни у време Тита ни султана, не би једна оваква галерија ликова добила такав значај и била издигнута на трон народних идола, као што је данашња гарнитура „селебритија“. Јер, тада су постајали некакви критеријуми, мерила вредности.

Од свих турских зулума, који нас ипак нису духовно докрајчили, поменућу овде само два: Забрану раји да се школује и право прве брачне ноћи.

Пошто је раја држана у мраку непросвећенсти, сав терет просвете, културе и народног памћења су изнели манастири и цркве. И народни гуслари.

Колико год их другосрбијанци презирали, погледајмо кога су ти гуслари узимали за своје јунаке, и како су их приказивали. Обично су теме биле борба за слободу, двобоји, итд. Сложићете се да се да су то радили објективно, нису приказивали црно-бело као што данас ради, рецимо ЦНН. Или Б92, или РТС, или...

И највећи негативац из тих песама има више витештва и части него позитивац у епском дуелу Фирчи-Милош. Без обзира кога од њих двојице узели за позитивца. Јер, тај дуел је данас издигнут на пиједестал епског. Тим пре што је добио национални призив.

Ћеранисаћемо се још

Пише: Милко Грбовић
понедељак, 12 јул 2010 18:36

Очекујем да се у лектире врати роман Јанка Весилиновића „Хајдук Станко Бојанић“.

Осим тога, гуслари нису певали само о биткама, него и о друштвеним темама. Поменућу песму „Зирка Кајовића“, о младој були која се удаје за Црногорца. Можете замислити сву сложеност и драматичност тог случаја, када се обраћа мајци и каже:

„Ми смо деца једнијег небеса, а обоје од крви и меса“.

Као што видимо, српски гуслари су били претеча напредних идеја мултиетничности и космополитизма.

А о чему певају данашњи нам певачи?

*

Право прве брачне ноћи.

Можемо замислити у какву се драму претварао сваки случај за себе. Каква траума, какав лом, са психичке, социолошке, породичне стране. Да није ништа друго, довољна је сумња чије је дете које се роди. А нема ДНК провере.

Но, Боже опрости, те јаднице су још и добро прошле: Замислите шта би преживеле после, да их убаце у данашње машине!

Замислимо да су аге слале телале да окупирају на неки трг, па да ту јадницу неко изведе пред масу и пита „Да ли се доживели оргазам док вас је ага силовао?!. Као што је у савременом ријалитију водитељка питала жртву очевог силовања.

Ћеранисаћемо се још

Пише: Милко Грбовић
понедељак, 12 јул 2010 18:36

А по данашњим мерилима, те јаднице су и саме криве: да су биле савремене, пре брака би имале толико искуства са слободним општењем, да један „партнер“ више и не би био нека траума.

Или, замислите турског путописца Евлију Челебију. Обилазио и записивао. Али шта је записивао? Не верујем да је негде прибележио изјаву мајке неке од тих жена, где мајка подржава тај секс. Као што је скоро неки хроничар савремених збивања на насловној страни једног листа објавио изјаву мајке неке од „јунакиња“ ријалитија, где она подржава секс на фарми или кући В. Брата, не сећам се.

Жена има право на своје мишљење о понашању своје ћерке. Али не знам по чему је то тема од виталног начеја за ову демократску заједницу и њен светли пут у бољу будућност.

И зашто би народ испирао уста са тиме.

Да закључим: Све што се дешавало на плану пикантерија из интимног живота, вековима се остављало самим актерима да то реше, у јавност је цурело делимично, у кругу породице, или пар села наоколо. Није се цела нација наслађивала тиме.

Знам, неко ће рећи да се претеривало са скривањем неких ствари, попут рецимо ванбрачне трудноће. Рећи ће да је то врхунац лицемерја. Слажем се. Али, да ли је боље да милиони људи забадају нос у туђу интиму и туђу муку?

У смисли горе наведеног, била је та моја тврдња да је то турско време, бар у том сегменту, било духовно бенигније од савременог.

*

Ђеранисаћемо се још

Пише: Милко Грбовић
понедељак, 12 јул 2010 18:36

А сада о духовној (макар и делимичној) бенигности соц-реализма.

Знамо колико је бло испразних парола, испирања мозга. Нема дилеме.

Међутим, у тим критеријумима је било и нечег доброг. Колико год је било ненормално тадашње мишљење да је богатство срамно, још је морбиднији данашњи став да је срамно бити сиромаш. Пардон – транзициони губитник.

Макар декларативно, учени смо неком алтруизму. А данас хедонистичком егоизму.

Барем званично, учени смо да срећу не доносе материјалне ствари. То није откриће комуниста, него ту тврдњу деле и све религије за које сам чуо, као и сви филозофски правци..

Не знам колико је људи испоштовало ону акцију „Имаш кућу-врати стан“, али је бар негде у свести генерација које су стасавале, остајао утисак да се срећа не мери бројем квадрата.

Па се сећамо акције „Млади радник-самуправљач“. Хоћу да кажем, у први план су се истицали добри ђаци, студенти, радници, млади стручњаци, научници..

А данас?

Наравно, било је и тада „селебритија“. И трач-рубрика. Сећамо се ривалитета „микиста“ и „ђокиста“. Али, ни Мики ни Ђорђе нису славу стекли у talk show емисијима, него су годинама певали, и то хитове који су излазили изван граица онолике Југе. Њихове песме живе и дан-данас.

Ђеранисаћемо се још

Пише: Милко Грбовић
понедељак, 12 јул 2010 18:36

Или ривалство Лепе и Силване. Са неким пикантеријама, али су и једна и друга већ биле снимиле незаборавне и вечне песме, да их не набрајам.

А данашње „звезде“ све скупа немају три песме које ће их надживети.

*

Квизови и ријалити.

Нисмо имали ријалитије, али смо имали квизове. Били разноврснији, садржајнији од данашњих. Да се сетимо квиза „Мало ја мало ти“, такмичења брачних парова. Надметало се не само у знању. него у разним вештинама, загонетним причама итд. Био је и део где се такмиче у међусобном познавању. Не само шта који супружник воли или не воли, него како би реаговао у непредвиђеним ситуацијама. Супружници су у одвојеним кабинама, не чују једно друго, и одговарају на питања.

Сећамо се да су „селебрити“, јунаци целе СФРЈ били супружници Слободан и Милка Рељић, који су побеђивали у 6-7 емисија.

И сада, упоредимо тај пар, са данашњим, нагло прослављеним паровима, да их не именујем.

И замислимо, да се данас такав квиз реактивира, каква би „егзотична“ и ласцивна питања постављали водитељи тим паровима.. Ја ћу навести најбезазленије и најпристојније, а ви замислите остала: „Који дезен презерватива воли ваш муж?“

Значи, увек је било „слебритија“, трач-рубрика исл. Али, било је и мере у свему томе.

*

Ђеранисаћемо се још

Пише: Милко Грбовић
понедељак, 12 јул 2010 18:36

Немам ништа против да се група неких људи за добре паре затвори у неку кућу, урбану или руралну и да ради то што ради. Чак разумем да то добије и неки публицитет. Али, да постане народна опсесија, то ми није нормално. Често чујем тврдње да треба бити ћакнут па пристати на то. А какав треба бити да би то ваздан гледао? Тај учесник бар добија неке новце, а гледалац их троши на СМС.

Подсећа ме на изложбу радова апстрактног сликара, када га један посетилац пита да ли је луд када молује такве небулозе. А од одговори „Ја луд? Шта тек кажеш за онога ко ово купује?“

Својевремено, кренем бусом на посао, и око мене народ, не лумпенпролетаријат, него нека средња класа, све време дискутује о томе зашто се у неком ријалитију неки лик толико чеше, да ли има неку кожную болест, или је само непристојан и неваспитан. Нема народ пречих проблема.

*

Пишем поезију, објавио сам до сада 3 књиге. Сваком песмом желим да на нешто укажем, да отворим нека питања, чујем друга мишљења. Често зажалим што су таква времена да су песници гурнути у страну, многе издавачке куће уанпред одбијају штампу поезије, каква год да је.

А онда помислим да је то и добро. Замислим себе као славног, па се о тим песмама више говори. О песмама. Јесте, годило би ми. Али ми не би годило занимање за моју маленкост, изван те поезије. И да чујем недге у бусу или радњи да неко елаборира зашто сам прерано оседео, да ли је наследно или од „масних колача.“

Зато, волео бих да останем неафирмисан ја, а да ми се песме афирмишу.

*

Ћеранисаћемо се још

Пише: Милко Грбовић
понедељак, 12 јул 2010 18:36

На насловној страни више новина, важна вест: нека жена на пијаци испљувала младу звезду, госпођицу Ћеранић. Замислите! Млада дама је у жижи јавности због скандалчића из ријалитија, а не због песама, мада је званично певачица „Гранда“. Кажем „званично“, јер никад нисам чуо неку њену песму, а вероватно ни већина оних који се баве њеним приватним животом а не својим послом.

С друге стране, ако ми се дозволи да закључујем напамет, онда ћу да закључим да је та гневна жена фрустрирана што прима пензију од 5-6 хиљада, која не траје ни недељу дана, што плаћа лекове и ко зна шта још. И онда, пошто нема прилику да се испразни на кривцима, потуре јој те „селебebritије“ да се на њима истресе.

Тако су, у овој причи, обе жртве, само што ни једна није тога свесна.

Сада долазимо до закључка, који није откриће Америке: да се све ово данас и креира управо да би служило као „гневобран“, да народ лечи фрустрације због стања у које је доведен. Као што громобран муњу спроведе у земљу, да не закачи кућу, тако и гневобран спроводи гнев масе на неке који су за то плаћени. Да не би закачио кривце.

То је данашњој власти потребно. Јер, чекају је неки избори, па било кад.

А аге и паше и везири нису то морали да раде. Били су богомдани и тачка. Такође и црвени нам вождови. И они су били устоличени 45-е, зацементирани на функцијама. Избори су одржавани, али про форме, у оквиру исте групе.

Значи, нису морали да спинују. Или да се изразим по нашки, нису морали да своје поданике у здраву памет.

И у том смислу су били искренији од данашњих нам везира. Док је оваквих власти, биће и оваквих ријалитија и оваквих „јунака“.

Ђеранисаћемо се још

Пише: Милко Грбовић
понедељак, 12 јул 2010 18:36

*

Још остаје да Матија напише наставак књиге „Ђеранићемо се још“.

Па да неко угаси светло.